

Söylem Savaşları ve Örgütsel Dinamizm: Seçimler Nasıl Kazanılıyor?

Siyaset içindeki tartışmalar genellikle bir sonuca varmak için yapılmıyor. Ancak tartışmaların hararetinin magazinsel bir değeri var. 23 yıl içinde iktidarın aynı gün içinde söylem değiştirdiği de olmuştur. Ancak seçmen de hızlıca partinin yeni söylemine adapte olmuştur. Hatta AKP; 2023 seçimlerini ekonomik krizin derinliğine, yeni bir şey vadedememesine, güvenlik politikaları dışında söylem kuramamasına rağmen kazandı. O halde söylem belirleyici değilse mesele nedir? Aslında mesele, söyleme odaklanırken gündelik hayatın ideolojisini unutmaktır. Gündelik hayat ise genellikle ilişkiler ağı içerisinde iş çözmeye çalışmaktır.

2023 seçimleri öncesinde muhalefetin adayı Kılıçdaroğlu ile ilgili bir sürü deep-fake videolar yayınlandı. Muhalefet, terör örgütü ile yan yana getirilmeye çalışıldı. Diğer yandan belki Türk siyasetinde ilk defa bu kadar yoğun şekilde LGBTİ tartışması yapıldı. İktidar, yalnızca kötülemek üzere bir söylem kurmuştu. Diğer yandan muhalefet ise sevgi, kardeşlik ve barış dili ile konuşuyordu. Ayrıca seçmene yönelik vaatleri de söz konusuydu. Araştırma şirketlerinin, uzmanların ve gazetecilerin önerdiği gibi muhalefet pozitif bir dil kullandı. Ancak negatif bir söylem kuran iktidar bloku seçimleri kazandı. Seçim kampanyası dahi yürütmeyen MHP, araştırma şirketlerinin beklediğinin çok üzerinde bir oy aldı. 2019'daki belediye seçimlerinde başkanlığı muhalefete, meclisi iktidara veren halkın feraseti 2023'te tersini yapabiliirdi. Ancak o da olmadı.

Peki halk, gerçekten iktidarın söylemlerini satın alıyor muydu? Muhalefetin terörize edilmesi, halkın satın aldığı bir söylem miydi? Veya Kılıçdaroğlu'nun videolarına gerçekten inanılıyor muydu? Bunun oransal bir saptaması elbette yok. Bir kesimin bunlara inandığı ancak büyük bir kesimin bunları çok umursamadığı öne sürülebilir. Yani 2023 seçimlerinde iktidarın kullandığı söylem stratejisi çalınan minareye kılıf hazırlamaktı.

Başka bir ifadeyle, söylem çoğunlukla oy tercihini belirlemiyor; genellikle meşrulaştırıyor. Yani iktidar kendi seçmenine kendi oy tercihlerini haklı çıkaracak gerekçeler paketi sunuyor. Yoksa ülkenin içinde olduğu vaziyeti iktidar seçmeninin bilmediği düşünülebilir mi? Peki, iktidar seçmeni vaziyetin farkında olmasına rağmen neden tercihini değiştirmede ve bir kez daha AKP'yi iktidar yapmak istedi?

Bu sorunun cevabı AKP'nin 22 yıldır kurduğu ilişki ağlarıdır. Yani parti örgütü vasıtasıyla toplumun kılcal damarlarına varırcasına kurduğu ilişkiler ağıdır. Bunu basitçe şu şekilde somutlamak mümkün: Vatandaş, bir ihtiyacı olduğunda AKP örgütüne kolaylıkla ulaşabilmekteydi. Yani toplumda AKP il ve ilçe örgütleriyle işlerin çözülebileceği kanısı oldukça yerleşikti. Ayrıca yerel yönetimlerde de son seçimlere kadar baskın olan AKP'nin vatandaşın gündelik ideoloji içerisinde köşe başlarını kapıldığı ortadaydı. "Yaparsa AKP yapar"dı. Aslında bu da bir bakımdan söylemsel bir inşa ancak bunun bir kesim için bir gerçekliğe oturduğu da aşikâr. Kısaca, son yıllardaki krize rağmen iktidar seçmeni iktidardan beklediğini bulamasa da iktidarı iyi veya kötü tanıyordu.

Yine de bu seçmenin muhalefet partileri ile ilişkilerinin az olduğu veya olmadığı öne sürülebilir. Yani iktidar seçmeni, muhalefetin söylemelerine katılsa dahi muhalefetten iş

yapacak birilerini tanımıyordu. Çünkü muhalefetin son seçime kadar ülke yönetimindeki payı azdı. Muhalefeti tanımayan seçmen, yarın muhalefet iktidara gelince gündelik hayatın ideolojisi gereği işlerini nasıl yürütecekti? Gündelik hayat içinde iyi veya kötü insan ikilemi artık kalmadı. Tanıdığımız veya tanımadığımız insan ikilemi artık daha önemli. Tanıdığımız kötü bir insanı, tanımadığımız iyi bir insana kolaylıkla tercih edebiliyoruz. Aslında muhalefet için seçim bu noktada kaybedilmişti.

Muhalefet, yalnızca bir söylem kurgusu ile iktidara gelmeyi planlıyordu. Yani muhalefetin kendi platformunda kurduğu “Altılı Masa sevgi ve kardeşlik oyunu” halk tarafından benimsenecekti. Ne de olsa Masa’da her seçmenin gönlünü alacak bir parti vardı. Ancak bu partilerin örgütsel kapasitesi zayıftı. Evet, muhalefet olan bir partinin iş yapması mümkün olamaz ve seçmen ise gündelik hayatın ideolojisi gereği bu partilerle ilişki kurmazdı. Ancak yine de seçmen örgütler vasıtasıyla muhalefeti tanıyabilirdi. Bu tanıyış örgütlerin becerisine göre bir dönüşümü sağlayabilirdi.

Diğer yandan, bir örgütün becerisini ve hareket kapasitesini belirleyen de parti söyleminden aldığı güçtür. 2023 seçimlerinde CHP ve İYİ Parti örgütlerinin hem adaylık süreçleri hem de partilerin siyaset kurmaktaki yetersizlikleri bu örgütleri daha atıl hale getirdi. Zaten milletvekili adayları genellikle partilerin ideolojisini ve söylemini yansıtmayan kimselerdi. Bu aday belirleme şekli ve siyaset dışı söylemler parti örgütlerini etkisiz kılabilir. Belki üst kademelerde siyasetçiler inanmadıklarını söylemekte mahirdir ancak alt kademelerde siyaset yapan vatandaşlar genellikle inanmadıklarını söylemekte zorlanıp kendi kendilerini pasifize ediyor.

Parti üyelerinin kendi kendilerini pasifize etmesi parti, merkezi için korkunç bir durum değil. Parti liderliğinin, örgütlerin pasif olmasından çok da hoşnutsuz oldukları düşünülmemeli. Zira liderler için örgütler her zaman olası bir tehdittir. Liderler parti içinde tek güç odağı olabilmek amacıyla işin içine örgütleri eklemek istemezler. Bunun yerine medyanın bütün örgütsel faaliyetlerin yerini aldığını düşünmekte. Kısaca, söylem üzerinden bir siyaset kurarak örgütleri görmezden gelme eğilimindedirler. Yani söylem ve örgüt arasındaki geri besleme dinamiklerinin karşılıklı olduğu söylenebilir. Söylemsel tercihler örgütü bazen pasif bazen de aktif kılabilirse de mesele hiçbir zaman yalnızca söylem üzerinden tartışılmamalı.

Değerlendirme ve Sonuç

2023 seçimleri AKP’ye kurduğu ilişkilerin verdiği son şanstı. Zaten 2024 seçimlerinde AKP’nin kaybettiği büyük iller, AKP’nin toplum içindeki ilişkisel ağlarının artık bitme noktasına geldiğini gösteriyor. Özellikle yüz yüze ilişkilerin azaldığı ve ilişkilerin anonimleştiği şehir merkezlerinde AKP’nin daha başarısız olduğu görülüyor. Burada artık AKP örgütlerinin kalabalık seçmen kitlesinden koptuğunu görülüyor. Bu bağlamda muhalefetin başarısı hem AKP’ye tepkinin bir sonu olarak okunabilir hem de muhalefet adayların kişisel ağlarının bir başarısı olarak da görülebilir. Zira yerel siyasette daha kişi odaklı ilerleyen seçim süreci de bu dinamiğe katkı vermiş gibi görünüyor.

2024 seçimlerindeki değişim ise ülke içinde kendi ilişkisel ağlarını yaygınlaştırmak için CHP'ye büyük fırsat sunuyor. Artık yerel yönetimler vasıtasıyla partinin toplumla daha mikro ilişkiler kurma şansı var.

Diğer yandan, seçim sonuçlarını okurken düşülen en büyük hata, sonuçları söylem ve politikalar üzerinden okumaktır. Ancak işin operasyonel kısmı olan partinin rgt ve partinin toplum içinde kurduğu ilişki kanalları unutulmaktadır. Liderler de partiye hükmedebilmek için örgütleri atıl bırakmayı göze alırken seçim başarılarını riske atmaktadır. Çünkü ortada medyanın yarattığı büyük bir yanılığ söz konusu. Ne de olsa lider, bir Youtube videosu ile milyonlara kolayca seslenebilmektedir. Ancak mesele çoğu zaman söylem veya politika tutarlılığı değildir çünkü söylem çoğu zaman minareye kılıfı hazırlamaktan ibaret kalmaktadır.

Muhammet Ali Yunus, "Söylem Savaşları ve rgtsel Dinamizm: Seçimler Nasıl Kazanılıyor?" <https://www.fikirtepedi.com/siyaset/soylem-savaslari-ve-orgutsel-dinamizm-secimler-nasil-kazaniliyor/> (Yayın Tarihi: 31 Temmuz 2024).